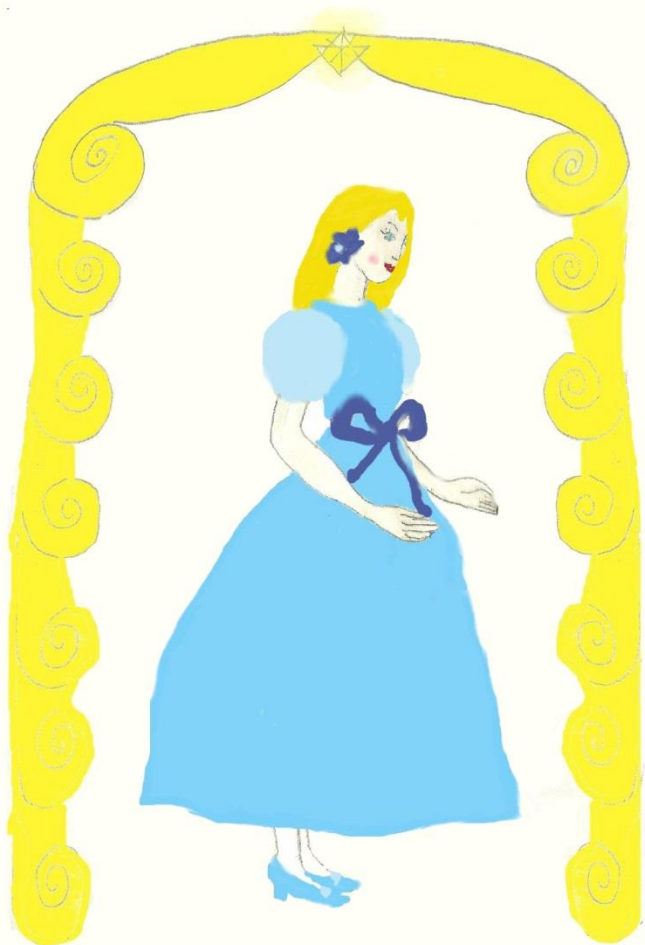

Zlaté vlásky Zlatovlásky

Klasické pohádky a pověsti

Dvě TereziA p.Kučera

Zlaté vlásky Zlatovlásky

Klasické pohádky a pověsti

„Zlatovláska“ podle Karla Jaromíra Erbena

Když král přijal babičku, dostal hada v košíčku.
Jiříkovi poručil, aby mu tu vzácnou rybu k obědu připravil.
Je to ryba nebo had? Nikdo nesmí ochutnat!
Jiříkovi to ale hlavou vrtalo, proč by se jídlo ochutnat nesmělo?
Jakmile kousíček z pečínky v ústech měl,
promluvit zvířátka uslyšel a všemu, co říkají, rozuměl.
Jiřík už měl namále, ale dostal šanci od krále.
Hned se vydal na cestu, královi pro nevěstu.
Hořící keř uhasil a mravence zachránil.
Krkavčí mlád'átka měla hlad, Jiřík je nenechal bédovat.
Na břehu širého moře rozsoudil Jiřík dva rybáře.
Zlatou rybku pustil zpět do vody
a splnil tři královské úkoly.
Uviděl obrovskou pavoučí síť,
oživil mušku v ní a nechal ji žít.
Křišťálový zámek na ostrově stál
a Jiřík tam v královských úkolech obstál.
Pro svého krále Zlatovlásku odhalil
a doma ho odměnou ten král hned popravil.
Zlatovláska nejen kráska, taky chytrá byla,
mrtvého Jiříka ze smrti oživila.
Když to viděl starý král, že Jiřík z hrobu mladší vstal,
hned pro kata poslat dal a bez hlavy umřel král.
Křísili ho, křísili, vzácnou vodou kropili,

Zlaté vlásky Zlatovlásky

ale toho krále už nikdy více k životu neprobudili.

A jak to bylo dál? Král je mrtvý, ať žije král!

Po králi se Jiřík králem stal,

protože byl rozumný a řeč všech zvířat znal.

Zlatovláska, jeho láska, královnou se stala,

že byla rodem princezna a Jiříka milovala.

„O bílém hadu“ podle bratří Grimmů

Před dávnými časy žil jeden král, který všelikou moudrostí oplýval. Tenhle král měl zvláštní zvyk, po obědě musel mít ještě mísu jenom pro sebe, aby nikdo, co je v ní, nevěděl. Dlouhý čas to trvalo, až se jednoho dne stalo, když sluha od krále mísu nesl, příklop z mísy nadzvedl a bílého hada na míse zahlédl. Najednou velikou chuť na hada dostal a kousíček pečínky ochutnal. Sotva sousto na jazyku měl, za oknem šum tenkých hlásků uslyšel. Najednou ptačí řeči rozuměl i všem zvířatům porozuměl. Právě ten den se královně nejpěknější prsten ztratil a král chtěl, aby jí ho sluha vrátil. Nadarmo mladík přísahal, že nic nevzal, král na svém trval. Mládenec do dvora šel a přemýšlel, co by pro svou záchranu vymyslel. U strouhy plné tekoucí vody uviděl pěkně vedle sebe sedící kachny. Zobáky si peří hladily a důvěrně klábosily. Mládenec jen stál a poslouchal.

Jedna kachna se nějak rozmrzela a ostatním pověděla: „V žaludku mě tlačí prsten, který jsem spolkla pod královniným oknem.“

Mládenec kachnu vzal a do kuchyně dal.

„Tahle kachna si o pekáč říká, našel jsem ji u rybníka.“

Kuchař kachnu potěžkal a k obědu přichystal. Při kuchání v žaludku kachny kuchaři našli prsten královně. Protože se styděl král, mládenci peníze a koně dal. Koník odvezl mladíka daleko do světa a jednoho dne klusal po břehu rybníka. Mládenec v rákosí na mělčině vidí, jak po vodě lapají tři ryby. Říká se, že ryby mluvit nemohou, a proto němé jsou, ale mladík zaslechl jejich naříkání a pomohl jim bez váhání.

Radostně sebou mrskaly, pusinky z vody vystrkovaly a mládenci děkovaly: „Dobro dobrem odsloužíme, rády tobě posloužíme.“

Mládenec dál jel a vysoko na stromě párek krkavců uviděl. Krkavčí rodiče u hnízda stáli a z hnízda svá mlád'ata vyhazovali.

„My už vás živit nestíháme a sami do úst málo máme!“

Nebohá krkavčata na zemi ležela, peroutkami třepala a naříkala: „Jak se sami uživíme, když ještě lítat neumíme?“

Mládenec z koně seskočil, aby jim něco ulovil.

Mladí krkavci přiskákali, do jídla se honem dali a na mládence zakrákali: „Dobro dobrem odsloužíme, rádi tobě posloužíme.“

Mládenec zas světem jel, až do jednoho velikého města přijel. Všude lidí plné ulice a náramný lomoz a tlačence. Náhle tam hlasatel na koni jel a oznamoval, že se pro princeznu hledá manžel. Kdo by se o ni ucházet chtěl, ten přetěžký úkol splnit měl. Komu se to nepodaří, ten svůj život v moři zmaří. Mnozí už se o to pokusili, ale jenom svým životem nadarmo zaplatili. Mládenec hned k zámku jel, aby tam princeznu uviděl. Její krása mu tak spletla hlavu, že zapomněl na popravu. Zcela okouzlený utíkal ke králi, aby ho jako nápadníka princezny zapsali. Když však chtěl králův úkol splnit, musel zlatý prsten z moře vylovit. Smutně pak mládenec do moře pohlédl a náhle plout v moři tři ryby zahlédl. Prostřední, co v hubě škebli nesla, mládenci ji až na břeh k nohám přinesla. A když ji zvedl a otevřel, ležel ve škebli zlatý prsten. Princezna však pyšná byla, a proto mládenci ještě druhý úkol připravila. Do trávy deset pytlů prosa rozházela a od mládence do rána chtěla, aby to proso přes noc sesbíral a do pytlů zpátky dal.

„Ráno, než se slunce probudí, ať ani zrníčko nechybí!“

Protože ráno bývá moudřejší večera, mládenec v zahradě usnul a spal až do rána. Sotva do zahrady první sluneční paprsky zasvitly, mládenec viděl, že všechna zrna jsou už v pytlích. Vděční mravenci všechno proso sesbírali a do pytlů naskládali. Princezna s podivením shledala, že mládenec zas vykonal, co mu včera zadala. Ale že není syn královský, mu neodpustila, pořád ji totiž ještě pýcha trápila.

„Pravda je, že oba úkoly splnil, ale ještě můj třetí a poslední úkol nevyplnil. Já si ho dřív nevezmu za manžela, dokud mi nepřinese jablko ze stromu života.“

Ale mládenec, kde roste strom života, nevěděl, sedl na koně a nazdařbůh ujížděl. Ale nedělal si naději, že strom života objeví. Když tři království projel, až do lesa zajel. Tam pod stromem seděl a rychle usnout hleděl. Vtom mládenci nad hlavou něco šustlo a do dlaně mu zlaté jablko spadlo.

Tři krkavci k němu slétli a mládenci řekli: „My ti za život vděčíme, proto až z konce světa letíme. Daleko za mořem roste strom života a na něm jsou vzácná jablka. Jedno jablko jsme tam vzali, abychom ti je dali.“

Mládenec samou radostí té noci jen na půl oka spal a za svítání za princeznu pospíchal. Princezně zlaté jablko ze stromu života dal a svatbu jim vystrojil král. Princezna s mláďencem jablko života rozkrojili, jakmile ho okusili, hned se spolu usmířili. Od té chvíle si princezna svého muže z celého srdce zamilovala a vždycky při něm věrně stála.

„O Zlatovlásce“ podle Boženy Němcové

Jeden velmi, ale velmi chudobný kovář byl, a snad aby nebyl sám, proto se oženil. Bůh ho dětmi obsypal, ale v řemesle kovář neobstál. Špatně se mu dařilo a jmění, které malé bylo, nějak se mu vytratilo. Neměl ani zahrádku, ani žádnou půdu, a tak přišel na mizinu, což nebylo divu. Ze dne na den se mu hůře vedlo, a tak se mu ani na živu být nechtělo. Posledních sedm krejcarů vzal, za provaz je dal a do lesa se vytratil, aby se tam oběsil. Když do lesa přišel, pěkný strom si našel a právě hodit provaz přes větev chtěl, když vtom paničku uviděl. Začala ho přemlouvat a mile mu domlouvat, aby se nevěšel, že by těžký hřích potom měl. Kovář se nad tím zjevením zarazil a zdálo se, že od svého předsevzetí ustoupil. Ale jak si svou bídu připomněl, zas provaz na silnou větev házel.

Panička se před něho postavila a pravila: „Nevěš se, věř Bohu, já ti v tvé bídě pomohu. Bohatství budeš mít, kolik jen budeš chtít, jak mi přislíbíš, o čem ve svém domě nevíš.“

„No co by to asi bylo, o čem by se v našem domě nemluvalo?“

kovář si pomyslně a paničce přislíbil, že jí dá, co žádá. Panička zmizela a zanedlouho kováři peníze přinesla. Co jsem ti slíbila, tady máš, a to, co jsi slíbil ty, mi za sedm roků dáš,“

panička se rozloučila a zase zmizela. Kovář se potěšil a domů se vrátil. Bohatství doma po stole rozložil, ale když ženě vyjevil, pod jakou záminkou peníze dostal, hrozného nářku se dočkal.

„Co jsi mi to udělal,“ jeho žena naříkala.

„Vždyť jsi vlastní dítě zaprodal!“ zoufale bědovala.

Ale kovář svůj slib dal a ten už se odvolat nedal. Kovářka, když přišla její hodina, překrásné děvčátko se zlatými vlasy a se zlatou hvězdičkou na čele porodila. Rodiče ji jako oko v hlavě opatrovali, a jak jen znali, až do sedmého roku ji vychovávali. Uplynul rok sedmý,

a tu náhle zastavil pod kovářovými okny kočár celý černý. Panička z kočáru vystoupila, aby se kováři ohlásila. Přišla, aby si Zlatovlásku odvedla. Rodiče plakali a hořekovali, když jí až po cinter vyprovázeli. Ještě dále jít chtěli, ale nesměli. Domů se tedy s pláčem vrátili. Zlatovlásku odvezli koně v černém voze. Pustými lesy a dolinami dlouhý čas Zlatovláška s paničkou jely, až konečně do jednoho krásného zámku přijely. Panička děvče do zámku zavedla a tam ji po devětadevadesáti jizbách provedla.

„Tady budeš přebývat a těchto devadesát devět jizeb opatrovat. Která se ti zalíbí, v té můžeš být, ale do sté jizby ani nakouknout nesmíš, jinak zle pochodíš. Za sedm roků jsem tu hned a do té doby se říd', jak budeš umět.“

Jak to dořekla, zmizela. Po celých sedm let Zlatovláška v tom zámku přebývala, jak jahůdka v lese vyrůstala a den co den krásnější a moudřejší byla. Po devětadevadesáti jizbách se procházela, uklízela, prach utírala a do sté jizby se ani v myšlenkách nepodívala. Lhůta sedmi let uplynula, paní se vrátila a hned na Zlatovlásku uhodila:

„Určitě jsi ve sté jizbě nebyla?“

„Ne,“ Zlatovláška odvětila a paní jí uvěřila, neboť Zlatovláška pravdomluvná byla. Brzy paní vše na zámku prohlídla, Zlatovlášce jako prve poručila, aby do poslední jizby nechodila, a opět na sedm roků zmizela. Zase se Zlatovláška po devětadevadesáti jizbách procházela, uklízela a na stou jizbu ani v myšlenkách nepomyslela. Ale jednoho dne hudbu uslyšela, která jako by z té poslední jizby vycházela. Jakkoli hudba lákavá byla, že nikdy nic podobného Zlatovláška neslyšela, přece se napoprvé zdržela. Když se ale druhý den hudba opět opakovala, a ještě krásnější a lákavější byla, odolat už nemohla a do sté jizby nahlédla. Za stolem dvanáct zakletých lidí sedělo, ale nic se nepohnulo. Za dveřmi pak jeden z nich stál, skoro jako kostlivec vypadal a Zlatovlásku pro živého Boha prosil a zaklínal, aby paničce slovíčkem nezjevila, co v poslední jizbě viděla. Aby to zůstalo tajemství, byť by se i nejhůře dělo s ní. Zlatovláška se ulekla a rychle dveře zavřela. Zase po své práci šla, jizby čistila a za sedm roků se panička vrátila.

Už věděla, že Zlatovláska byla v poslední jizbě a hned se jí ptala přísně: „Že jsi do sté jizby nakukovala? Pověz mi, co jsi v ní viděla!“

„Nic,“ Zlatovláska i dech zatajila. Paní se jí podruhé zeptala, ale Zlatovláska ani hlásku nevydala.

Paní pochopila a hrozila: „Jak mi to nepovíš, ve studni skončíš a už nikdy víc nepromluvíš!“

Té hrozby se děvče neleklo a jen dál mlčelo. Tu ji paní chytila a do studně ji hodila. Od té chvíle Zlatovláska němou byla, aby s nikým jiným než s tou paní nemluvila. Když se Zlatovláska vzpamatovala, na suché dno studně se postavila a před sebou průchod ve skále uviděla. Tím průchodem prošla a na pěknou zelenou louku přišla. Okolo louky a v neprostupném lese pak jahodami a sladkými kořínky živila se. Paní se jí zjevila a vždy ji znovu prosila, aby jí pověděla, co v poslední jizbě viděla, ale Zlatovláska nic nepověděla. Jednou lovil i v tom neprostupném lese mladý král, a když zabloudil až na tu pěknou zelenou louku, našel ji tam. Na heboučké trávě spící, překrásnou zlatovlasou krasavici. Král se velmi diví, že v pustině tak nevidanou krásu vidí. Chvíli se na ni díval, až se zamiloval. Zlatovláska se mu tolik zalíbila, že chtěl, aby s ním na zámku žila. Vzbudil ji a potichu se ptal, že by ji na zámek s sebou vzal. Zlatovláska nic neřekla, jen hlavou kývla. Když Zlatovlásce mladý král celý svůj zámek ukázal, krásné šaty jí ušít dal a potom si ji za ženu vzal. Žili spolu velmi šťastně a spokojeně. Zlatovláska krásného chlapečka se zlatými vlásky a zlatou hvězdičkou na čele porodila, ale radost se ve smutek proměnila. V noci se Zlatovlásce panička zjevila a hrozit jí začala, že jí chlapečka vezme, jak nepoví, co viděla v poslední jizbě. Mráz přešel hrůzou Zlatovlásku, ale nevydala ani hlásku. Panička chlapci život vzala, Zlatovlásce krví ústa pomazala a zmizela. Když ráno mrtvého chlapce našli, nelze popsat, jak se všichni lekli. V celém zámku zločince hledali, ale nikoho nenašli. Mnozí křičeli, že to sama královna udělala, že má krví ústa umazaná, a ona mlčet ke všemu musela. Jenom jediný král tomu neuvěřil a zase s ní spokojeně potom jako předtím žil, ač se nad smrtí krásného chlapce trápil. A zase se stalo, že se jim krásné

děvčátko se zlatými vlásky a hvězdičkou na čele narodilo. Král se velice radoval a stráže po celém zámku až do ložnice královny rozestavit dal. Ale paní v noci ve spaní do jizby královny vešla a zase vědět chtěla, co v poslední jizbě viděla, a že jí vezme děvčátko, pohrozila.

„Nic,“ královna odpověděla a se sepjatýma rukama paní prosila, aby děvčátku neublížila. Ale paní na to nic nedbala a děvčátku život vzala, ústa Zlatovlásce krví pomazala a zmizela. Ráno děvčátko mrtvé bylo, a ani stráž nevěděla, co se přihodilo. Král byl všecek bez sebe lítostí a hněvem nad neslýchanou bezbožností. V celém zámku každý koutek prohledali, ale nikoho nenašli.

„Královna sama děvčátko zabila, vždyť má krvavá ústa!“ všichni volat začali, za strigu ji vyhlašovali a k smrti na hranici odsuzovali. Konečně i král Zlatovlásku v podezření vzal. Na smrt ji odsoudili, aby ubohou Zlatovlásku za městem upálili. Už ji vedli, už ji ke sloupu přivázali a už hranici zapalovat chtěli... Vtom odkudsi černý kočár přiletěl a středem lidstva až přímo k Zlatovlásce doletěl.

Z toho kočáru paní vystoupila a Zlatovlásce pravila: „Co jsi v poslední jizbě viděla?“

„Nic jsem neviděla.“

Vtom ta paní všecka radostná a proměněná zvolala: „Děkuji ti, Zlatovlásko milá. To je tvoje i moje štěstí, že jsi nemluvila. Takto jsi mne i těch dvanáct zakletých, vysvobodila. Kdybys vyjevila, co jsi tenkrát viděla, byla bys nás všechny, i sama sebe, na věčné věky zatratila.“

Po těch slovech paní ke kočáru přikročila a dvě zlatovlasé děti s hvězdičkami na čelech královně do náruče vložila. Potom do kočáru nasedla a zmizela. Vtom okamžiku Zlatovlásko promluvila a králi všechno vysvětlila. Král ani svým očím věřit nechtěl, když ty divy viděl. Zlatovlásku za odpuštění prosil, že ji tak nemilosrdně odsoudil. Potom pro kováře s kovářkou poslali, kteří se i se všemi dětmi na zámek nastěhovali, a bůhví jak dlouho si ve štěstí mnoho spokojenosti vespolek užívali.

„Pohádka o Zlatovlásce“ podle Kamila Bednáře (na libreto Ladislava Nováka)

Jednou jedna hrozně divná princezna byla, Zlatovláska se jmenovala a stále si jenom s jednou hračkou hrála. O nic jiného zájem neměla a jen svou malou, ze zlata celou, kuličku chtěla, aby ji pořád u sebe měla. Buď ji po zemi kutálela, nebo ji v pěsti tiskla či ji do výšky nad hlavu vyhazovala, jen aby se kulička ve slunci zaleskla. Pro tu malou kuličku si velké starosti dělal král a častokrát se princezny ptal:

„Opravdu tě na světě nic jiného nezajímá, jen ta malá tretka zlatá?“

A ona mu vždycky odpověděla v jedné větě: „A je snad něco hezčího na světě?“

Král poznal, jaké to bude opravdu těžké vysvětlování, že jsou na světě také věci nad zlatou kuličku důležitější. Myslel, že se třeba princezně lov zalíbí. Ale marně jí ukazoval družinu honců se psy, trubače v pestrých šatech, lovce s luky a šípy. Pozval občas i některého prince z cizích zemí, ale princezna se víc o zlatou kuličku než o prince zajímala a každému z těch pyšných nápadníků to na srozuměnou dala.

„Copak po lásce netoužíš?“ ptal se král.

„Co je to láska, není s ní jen kříž?“ nechápala princezna.

„Mít někoho rád, to znamená, že bez něho nemohu žít,“ vysvětloval král.

„To přece mám, tatíčku, svoji zlatou kuličku mám ráda natolik, že bez ní už nechci a nemohu žít,“ vysvětlovala nadšeně princezna a král už nevěděl, jak jí to lépe vysvětlit.

Jednoho dne, když zase tak marně s princeznou rozmlouval, raději na lov odjel král. Princezna samotná doma zůstala, tak jak to ráda mívala. Nikdo se jí na nic neptal, nikdo na ní nic nechtěl a nikdo jí

zlatou kuličku nevyčítal. Mohla si hrát, jak jí bylo libo. Kutálela zlatou kuličku po hradě, házela ji nad hlavu a chytala ji do dlaně. Ale když ji z komnat na nádvoří vykutálela, kulička se jí zakutálela a do hluboké studny spadla. Kuličku bylo vidět v průzračné vodě jako malý zářící bod docela na dně, ale dosáhnout na ni nebylo možné. Princezna u studny usedla a hlavu do dlaní složila. Co si počne bez zlaté kuličky? S čím si bude hrát, a začala se bát. Slzy jí kanuly z očí, když na studnu něco vyskočí.

„Pročpak pláčeš?“ slyšela kuňkavý hlásek. Zvedla hlavu a spatřila na roubení studny ohydnou žábu.

Ničemu se nedivila, že ta žába promluvila, a pravila: „Proto tolik pláču, že mám ve studni svou zlatou kuličku.“

„Já vím,“ kuňkla žába. „Tvá zlatá kulička mi rovnou na hřbet spadla a z dlouholetého spánku mě probudila.“

„To bys mi mohla pomoci. Vrat' se do studny a přines mi mou zlatou kuličku zpátky! Dám ti, co jen budeš chtít.“

„Tak mi slib, že mě za odměnu políbíš,“ radostně zakuňkala žába. „Ještě jsem nikoho na světě nelíbala. A poprvé bych měla dát políbení ošklivé slizké žábě?“ zeptala se princezna polekaně.

„Chtěj mou korunku radši nebo mé nejnádhernější šaty, nebo snad celý hrad. Všechno, co si budeš přát, jen tohle na mně nežádej a něco jiného si přej!“

Marně však smlouvala. Žába na svém trvala. Co princezna dělat měla, když svou zlatou kuličku tolik chtěla, že by radši umřela, než aby bez ní žila. Proto své krásné růžové tváře ke slizké žábě přiblížila, oči zavřela a něžná ústa k odporné vlhké kůži přitiskla. Až jí z toho špatně bylo. Ani se jí už otevřít oči nechtělo.

Ale mladý, zvučný hlas uslyšela: „Ani se nepodíváš na ten zázrak, který jsi způsobila?“

A tak oči otevřela a před sebou mladého krásného prince spatřila.

„Kde se tu bereš?“ udiveně se prince zeptala. „A kde je ta protivná žába, kterou jsem před chvilkou políbila?“

„To jsem byl já, ta žába škaredá a tvůj polibek způsobil, že mě ze zakletí vysvobodil. Zde máš svou vzácnou kuličku,“ a princ podal princezně její milou hračku. Princezna ji dychtivě uchopila a rychle s ní pryč běžela.

„Počkej ještě chvíli!“ volal princ na princeznu.

„Chtěl bych se s tebou oženit, líbíš se mi a chci si tě za ženu vzít!“

„Jen se podívej, jak je krásná! Jak se leskne, jak je celá zlatá!“

princezna z dálky zas princovi svou zlatou kuličku ukazovala, když se na chvíli zastavila. A co právě řekl princ, jako by neslyšela. Princ se k ní rozběhl a princezna utíkala. Princ ji dopadl a vzal jí za ruku, v níž svírala svou zlatou kuličku. A jak spolu zápasili, stalo se, že kulička vyklouzla princezně z ruky a roztránila se o kameny. K úžasu obou ta zlatá kulička kamenný pahrbek otevřela a z něho hned princova družina vystoupila. Princezna pocítila, že z ní spadla neznámá tíha. Dýchalo se jí tak lehce a hřálo ji u srdce. A když se na prince podívala, poznala, že ho má ráda. Hned se usmívala a princovi pravila: „Nevím, co se to se mnou děje, že se mi srdíčko tolik chvěje. Zlatá kulička se mi rozbila a já, místo abych se zlobila, cítím se šťastná. Je to snad láska?“

„Tys vysvobodila mne a já vysvobodil tebe,“ řekl princ.

„A to, co cítíš, je láska, stejná láska, jakou já cítím k tobě.“

Když se král zpátky z lovu vrátil, nechtěl věřit svým očím. Už se nemusel pro malou zlatou kuličku trápit. Předal celé království princovi a Zlatovlásce, a spolu tam žili ve štěstí a lásce. Napřed ovšem byla svatba. Ale ta byla brzo a byla tak slavná, že se o ní až dodnes povídá.

